

Przedsięwzięcie „ReZONE. Cyfrowa i ekologiczna transformacja Festiwalu Rezonanse”, jest dofinansowane przez Unię Europejską Next Generation EU w ramach Krajowego Planu Odbudowy.

Wzdłuż potoku Łówcza (dopływu Wirowej) i w bliskości szlaków Horyniec – Płazów oraz Narol - Lwów rozciąga się wieś Łówcza (znana dawniej jako Lowcze, Lovyecz, Łowce), a wymieniana w źródłach archiwalnych od 1483 r.. Przez stulecia Łówcza przechodziła we własności pomiędzy wieloma rodami szlacheckimi, a było tak jeszcze do lat 30. XX wieku.

W pn.-wsch. części wsi zlokalizowana jest zabytkowa, drewniana cerkiew greckokatolicka pw. św. Paraskewy, obecnie znajdująca się we własności Miasta i Gminy Narol. Stoi na skraju rozległego wzniesienia, które opływa potok.

Jadąc stromą drogą w górę, mijając po lewej murowany kościół filialny w Łówczy dojeżdżamy do zabytkowego cmentarza greckokatolickiego, który wyłania się pośród drzew po prawej stronie drogi. Zaraz za cmentarzem skręcamy w prawo w drogę gruntową, a po około 30 metrach otwiera się przed nami widok na wielką polanę, na której skraju, po prawej stronie, stoją, osłonięte drzewami i fragmentami płotu, cerkiew św. Paraskewy wraz z dzwonnica.

Na polanie można zaparkować samochód, a następnie skierować się pieszo w stronę cerkwi.

Cerkiew w Łówczy jest drewniana, konstrukcji zrębowej, na dębowej podwalinie i fundamencie z łamanego kamienia. Konstrukcja świątyni jest trójdzielna, składa się z prytworu (babińca), nawy oraz sanktuarium, z czego najwyższa jest nawa zwieńczona kopułą. Po obu bokach sanktuarium, czyli najdalszej widocznej z zewnątrz części cerkwi są zakrystie, z czego jedna została dobudowana w latach 60 XX wieku i służyła również jako sala katechetyczna. Zarówno cerkiew jak i dzwonnica zostały wzniesione na przestrzeni XIX i początku XX wieku, ale nie były pierwszymi jakie tu stały. W bezpośrednim otoczeniu cerkwi znajduje się też

cmentarz, a na nim sześć kamiennych nagrobków z XVIII-XX wieku. Stojąc przodem do wejścia głównego świątyni, po prawej stronie widzimy drewnianą dzwonnice.

Wszystkie połączenia dachowe zarówno cerkwi jak dzwonnicy pokryte są żelazną, ocynkowaną blachą. Ściany świątyni natomiast są obite deskowaniem pionowym.

Do wejścia prowadzą pięciostopniowe schody betonowe. Posiadają one liczne ubytki, dlatego trzeba korzystać z nich szczególnie ostrożnie. Przy schodach nie ma poręczy, natomiast możliwe jest wsparcie się o ścianę po prawej lub lewej stronie. Po pokonaniu schodów stoimy przed dwuskrzydłowymi, dość lekkimi drzwiami bez znaczącego progu. Po wejściu znajdujemy się w prytworze, zaraz pod chórem śpiewaczym, który wsparty jest na dwóch słupach, z deskową balustradą i profilowanymi parapetami. Można na niego wejść schodami jednobiegowymi, znajdującymi się zaraz po prawej stronie od wejścia. W całej cerkwi podłoga jest drewniana, w sanktuarium wyższa, z soleją (czyli stopniem, który ma przedłużenie w nawie).

Idąc środkiem po prawej i lewej stronie mamy ławki, a po kilku krokach dochodzimy do nawy. Stanowi ona dominantę świątyni, jest otwarta do babińca oraz sanktuarium arkadowymi prześwitami.

Na początku XX wieku wewnątrz drewnianej cerkwi przeszło istotną przemianę, która na trwałe ukształtowała jej dzisiejszy charakter. W 1901 roku wykonano nowy ikonostas, a wcześniejsze wyposażenie świątyni, w tym starszą przegrodę ołtarzową, przeniesiono do cerkwi w Woli Wielkiej. Kilka lat później, w 1905 roku, wewnątrz wzbogacono o rozległą polichromię ścienną. Przeprowadzone wówczas prace były świadomą próbą nadania drewnianej budowli cech właściwych barokowym, murowanym świątyniom — bardziej monumentalnych i reprezentacyjnych.

Zmiany objęły zarówno architekturę, jak i wystrój malarski. Kopuła otrzymała formę zbliżoną do sferycznej, a jej wnętrze rozjaśnia światło wpadające przez latarnię wieńczącą tambur — rodzaj bębna, czyli podwyższonej, cylindrycznej części konstrukcji, na której osadzona jest kopuła. W przedsionku, czyli babińcu pojawił się strop o eliptycznym profilu, a wewnątrz zaczęły kształtować malowidła iluzjonistyczne.

Polichromie iluzjonistyczne to wielobarwne malowidła ścienne lub sufitowe, najczęściej wykonywane w technice fresku, których celem jest wywołanie złudzenia trójwymiarowości i przestrzennej głębi na płaskiej powierzchni. W cerkwi pokrywają one całe wnętrze — ściany, sklepienia i stropy. Przedstawienia figuralne osadzone

są na tle malowanych motywów architektonicznych i dekoracyjnych: pilastrów, arkad, płycin, fryzów i bordiur, uzupełnionych ornamentyką roślinną i geometryczną. Elementy te nie tylko zdobią, lecz także porządkują przestrzeń, podkreślając jej rytm i wewnętrzne podziały. Sklepienia wypełnia motyw błękitnego nieba usianego gwiazdami, który potęguje wrażenie otwarcia wnętrza ku górze.

W sanktuarium, czyli najdalszej, ale i najważniejszej części świątyni, uwagę przyciągają wysokie krzyże ujęte bordiurą z motywem winnej latorośli, tzw. zacheuszki, czyli znaki konsekracyjne umieszczane na ścianach świątyni. Na sklepieniu tej części cerkwi widnieje Oko Opatrzności, przedstawione w promienistej glorii. W tamburze ponad nawą namalowano iluzjonistyczne, trójdzielne okna (tryforia), w których ukazano aniołów w pozie adoracji od strony zachodniej, północnej i południowej. Od wschodu pojawia się motyw drapowanej kotary, stanowiącej symboliczne tło dla zwieńczenia ikonostasu.

Również babiniec posiada wyraźnie określoną symbolikę — na jego stropie widnieje gołębica w promienistej glorii, znak obecności Ducha Świętego.

Ponad głównym wejściem do cerkwi zachowała się inskrypcja w języku cerkiewnosłowiańskim, przypominająca o historii tego miejsca:

„Wzniesiona została ta świątynia Roku Bożego 1808. Odnowiona 1905”.

Do 2002 roku cerkiew pełniła funkcję kościoła filialnego parafii rzymskokatolickiej w Płazowie, jednak po wybudowaniu nowej, murowanej kaplicy, przestała spełniać swoje sakralne funkcje.

Opracowanie przygotował Jarosław Giemza